

Добридень Алла,
*к. пед. н., доцент кафедри виховних технологій та педагогічної
творчості Уманського державного педагогічного університету імені
Павла Тичини, Україна*

РОЛЬ ПСИХОДИДАКТИКИ У СТАНОВЛЕННІ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

Одним із стратегічних завдань реформування освіти в Україні згідно з державною програмою «Освіта» є формування освіченої творчої особистості, становлення її фізичного і морального здоров'я. Розв'язання цього завдання вимагає оновлення змісту і методів навчання, спрямованих на розвиток особистості учня.

Розвиток творчої особистості – це складний процес у якому рівні вдосконалення постійно змінюються. Щоб сприяти своєчасному зародженню та успішному розвитку прогресивного, нового у дитини на всіх етапах формування її як особистості, необхідно знати вікові особливості фізичного та духовного розвитку дитини. Яка з індивіда формується як особистість, є конкурентоспроможною перевагою країни в світовому суперництві за лідерство.

Визначенню поняття творчої особистості у філософській, педагогічній та психологічній літературі приділяється багато уваги (В. Андреев, Д. Богоявленська, Р. Грановська, А. Зак, В. Кан-Калик, Н. Кичук, Н. Кузьміна, А. Лук, С. Сисоєва, В. Цапок та інші).

Індивідом народжується кожна людина. У процесі спілкування з соціумом, еволюціонуючи у своєму розвитку, людина може стати особистістю.

На нашу думку, особистість – це не та людина, яка здобула освіту, а та, що є освіченою, тобто відрізняється високим ступенем культури, освіти, інтелекту.

Особистість розвивається не під примусом, а у сприятливій, дружній атмосфері. Цю атмосферу створює навколишнє середовище: сім'я, друзі, колеги, знайомі, інші елементи середовища.

Школа – це другий будинок дитини. Вона відіграє важливу роль у становленні творчої особистості дитини. І тому відповідальність покладається в рівних частках і на сім'ю і на школу. У реальності, батьки часто перекладають відповідальність за виховання та розвиток дитини на школу. Як результат: школа бере відповідальність на себе. Тому, у закладі освіти мають бути створені психологічні і соціальні

умови, які сприятимуть формуванню творчих якостей у дитини, всебічно і гармонійно розвиненої особистості.

Застосування в освітньому процесі психодидактики – це формування умов для становлення особистості школяра. На думку В. Попова, психодидактика будується на рефлексії психологічних умов, цілей і завдань розвитку свідомості школяра та його соціалізації [1].

Психодидактика сприяє створенню таких умов, за яких дитина буде відчувати свою значущість і мати можливість самовдосконалюватися. Саморозвиток дитини допомагає їй, використовуючи свої внутрішні і зовнішні ресурси, розвивати особистісний творчий потенціал.

Також психодидактика сприяє підтримці самовиховання учня. Тобто він сам удосконалює в собі позитивні якості і формує ситуацію успіху.

Так як мова йде про шкільне середовище, де застосування психодидактичних технологій є основним чинником, що визначає формування особистості школяра, то суб'єктами взаємодії є вчитель і учень.

Застосування психодидактичних технологій в освітньому процесі – це партнерський зв'язок між учителем і дитиною, де відбувається рівноправний обмін знаннями. Діти передають знання вчителю, а вчитель – дітям, виходячи зі свого педагогічного досвіду та сукупності знань.

Діти, обмінюючись своїми знаннями з учителем, спонукають його до постійного самовдосконалення та самоосвіти. Не тільки в предметній сфері, але і в інших, таких як: педагогіка, психологія, дидактика.

Тобто психодидактика в освітньому процесі – це дві частини єдиного цілого (вчитель, учні), які доповнюють один одного, знаходяться завжди у контакті. Немає контакту – немає розвитку творчої особистості.

Застосування психодидактики дозволяє педагогу сприяти більш повному розкриттю творчого потенціалу учня. Творчість – це один із основних чинників становлення особистості.

Творча діяльність дитини спрямована на створення нового, цінного не тільки для нього самого, але і для інших. Здійснюючи творчу діяльність, дитина поступово змінює себе.

Творчий потенціал дитини у повній мірі розкривається під час гри. Гра – це не просто розвага, а отримання практичного досвіду майбутніх серйозних справ.

Під час гри дитина зустрічається з вибором, пошуком своєї сутності – свого внутрішнього «Я». Відомий американський психолог Р. Мей вважає, що у процесі творчості здійснюється зустріч людини зі світом. Також він зазначає, що творчість – це завжди процес, де здійснюється взаємозв'язок особистості і світу [2].

У процесі гри відбувається соціалізація – це процес засвоєння індивідом соціального досвіду, системи соціальних зв'язків і відносин [3]. Особистість дитини формується у процесі соціалізації. Дитина у процесі гри набуває досвід як індивідуальної так і групової роботи.

Таким чином, психодидактичний підхід в освітньому процесі сприяє соціалізації дитини. Гра ставить завдання, для вирішення якої є безліч варіантів вибору. Всі варіанти вирішення дитина має визначити самостійно. Альтернативність вибору вчить дитину розвивати творче мислення. Причому в грі, завжди присутній елемент імпровізації. Імпровізація дитини – це дії, які вона здійснює у відповідь на визначену тему без попередньої підготовки. А це означає, що одна і та ж гра має певне нововведення, зміну. І якщо вектор гри змінився, значить і рішення вже буде іншим. А це в свою чергу підштовхує дитину до пошуку додаткової інформації, отримання нових знань, досвіду.

Таким чином, можна сказати, що психодидактика є ключовим фактором в освітньому процесі, що сприяє формуванню творчої особистості дитини.

Список використаних джерел

1. Попов В. И. Психодидактические основания развивающих образовательных систем / В. И. Попов. – [электронный ресурс] : <http://pandia.ru/text/78/197/50669-4.php>
2. Мэй Р. Мужество творить: Очерк психологии творчества / Р. Мэй. Львов: Инициатива; М.: Институт общегуманитарных исследований, 2001. – С. 43.
3. Социализация / Электронный ресурс / <http://psychology.academic.ru/2419/социализация>